

O'ZBEKISTON OVOZI

• 2011-yil, 18-avgust. Payshanba • 97 (31.373) Ijtimoiy-siyosiy gazeta • 1918-yil 21-iyundan chiqa boshlagan • www.uzbekistonovozi.uz

Буюк ва муқаддассан, мустақил Ватан!

Буюк давлат, буюк келажакимизга эришиш учун оқил, маърифатли, аини пайтда ўзининг ўтмиши, улуғ қадриятлари, миллати билан фахрланадиган ва келажакка ишонадиган инсонларни тарбиялашимиз керак.

Соғлом авлодни тарбиялаш — буюк давлат пойдеворини, фаровон ҳаёт асосини қуриш деганидир. Ўзбекистон тарихан қисқа фурсат ичида бошқа соҳаларда бўлгани каби бу борада ҳам тарихий ютуқларни қўлга киритди.

Миллий тараққиёт йўлининг

юксак самаралари

■ Юртимизда байрамона руҳ ҳукм сураётган шу кунларда мамлакатимизнинг 20 йиллик мустақил тараққиёт йўлига яна бир бор назар ташлаймиз, ўзимизга савол берамиз: ким эдигу ким бўлдик?

Давлатимиз раҳбари йилгирма йил аввал иқтисодий ислохотлар йўлини танлашда турли Ғарб илмий концепцияларини, ривожланган давлатлар тажрибасини тўғридан-тўғри кўчириш мумкин эмаслигини алоҳида таъкидлаган эди. Шу орқали тамомла янги иқтисодий муносабатларга, турли мулкчилик шаклларига асосланган иқтисодий ривожлантиришга қаратилган бозор ислохотларини амалга оширишнинг асосий тамойиллари ишлаб чиқилди. Фундаментал, назарий жиҳатдан чуқур асосланган ва пухта ўйланган беш тамойилга асосланган ва бугун ҳаҳонда ривожланишнинг «ўзбек модели» сифатида кенг эътироф этилган ва катта қизиқиш билан ўрганилаётган миллий иқтисодий тараққиёт йўлимиз ўзини тўла оқлади.

Уша пайтда қабул қилинган қарорларнинг нечоғли тўғри ва асосли эканлигини истиқлол йилларида мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш борасида эришилган муваффақиятлар, иқтисодийнинг жадал ўсиши яққол кўрсатиб турибди. Чунки Ўзбекистон иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ислохотларни «шок терапияси» асосида эмас, босқичма-босқич, изчил, узоқ муддатли стратегик йўлни танлаган ҳолда амалга оширди.

Кенгаина мамлакатимиз тараққиёт йўлига ва келажакга, Ўзбекистон мустақил демократик давлат кура олишига гумон билан қараган мамлакатлар, халқлар молиявий ва иқтисодий ташиқлотлар, сиёсатчилар бугун Ўзбе-

кстон тажрибасини ўрганмоқда ва халқаро миқёсда кенг эътироф этмоқда. Мустақил тараққиёт йўлимизнинг тўғри ва асосли экани кўплаб хорижлик олимлар тадқиқотлари натижаларида ўз исботини топмоқда.

Пойтахтимизда кейинги икки йил мобайнида мамлакатимизнинг мустақил тараққиёт йўлини ўрганишга бағишлаб ўтказилган қатор халқаро илмий-амалий анжуманларда ҳам аини шу жиҳатлар ўз ифодасини топди. Уларда иштирок этган хорижлик иқтисодчи олимлар, экспертлар Ўзбекистон тажрибасини чуқур ўрганиш лозимлигини алоҳида таъкидладилар.

Жумладан, шу йилнинг апрель ойида «Демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси» мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференцияда дунёнинг қирққа яқин давлатидан 200 нафардан зиёд олимлар, экспертлар ва жамоат арбоблари, бир қатор нуфузли халқаро ташкилотлар ва молия институтларининг вакиллари иштирок этди. Анжуман иштирокчилари Президентимиз Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш борасида муҳим назарий ва амалий аҳамиятга эга эканини таъкидладилар.

(Давоми 2-бетда.)

ЎзХДП: устувор вазифалар

Демократик ривожланишни ҳаракатлантирувчи куч

■ Тараққиёт йўлидаги давлатда муайян босқичдан сўнг мамлакат ҳаётида янги давр бошланади. Босиб ўтилган йўл таҳлил этилиб, ривожланишнинг истиқболдаги муҳим йўналишлари белгилаб олинади. Давлатимиз раҳбари илгари сурган «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси» ана шу табиий эҳтиёж туфайли вужудга келган, ниҳоятда пухта ўйланган тарихий ҳужжатдир. Бугун Концепцияда белгиланган вазифалар босқичма-босқич ҳаётимизда ўз ифодасини топапти.

Шу йилнинг 15 июлида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати Бош вазирнинг «Демократик бозор ислохотларини янада чуқурлаштириш ва иқтисодийни

либераллаштириш борасида ҳукумат томонидан амалга оширилаётган чора-тадбирлар дастури, шунингдек, «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили» Давлат

дастури ижросининг бориши тўғрисидаги ҳисоботини эшитгани ва муҳокама қилгани нафақат Концепция ижросини таъминлашда, балки мамлакат ҳаётида улкан воқеа бўлди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Қорақалпоғистон республика Кенгаши томонидан Беруний туманида ўтказилган давра суҳбатда бу ҳақда атрофлича сўз юритилди. Бош вазир ҳисоботи юзасидан парламент палаталари қабул қилган Қўшма Қарорда ҳукуматнинг бозор ислохотлари ва мамлакатини модернизациялаш йўлида янада илдам одимлаш борасида қилинган ишларига ҳолис

ва қатъий баҳо берилгани таъкидланди. Қорақалпоғистон республика партия Кенгаши аъзолари, Жўқорғи Кенгес, халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгшларидаги депутатлик гуруҳлари аъзолари, фаоллар Олий Мажлис палаталарининг Бош вазир ҳисоботи ҳақидаги Қўшма Қароридан келиб чиқиб, партия ташкилотлари олдидан турган муҳим вазифаларни муҳокама этишди. Бу борадаги партия Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси қарорини изчил бажариш буйича фикр алмашилди.

(Давоми 2-бетда.)

Эътироф

Ўзбекистон ўзининг бой маданияти билан дунёга машҳур. Президент Ислом Каримов ташаббуси билан 1997 йилдан бўён «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг қадимий ва навқирон, буюк мутафаккирлар ватани — Самарқанд шаҳрида ўтказилаётгани бежиз эмас.

Мазкур фестиваль Ўзбекистонда Шарқ оламига, халқлар ўртасидаги дўстлик ришталарини мустаҳкамлашга ҳамда уларнинг маданий ва илмий аънаналари, урф-одатларини асраб-авайлашга қаратилаётган улкан эътибордан далолатдир.

Мамлакатингизда тарихий обидалар ва муқаддас ёдгорликларини асраб-авайлаш, қайта таъмирлаш борасида амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар таҳсинга лойиқ. Ўзбекистонда таълим дастурларини ривожлантириш, кўплаб илмий марказлар ва таълим муассасаларини ташкил этиш орқали илм-фан, маданият ва санъатни ривожлантиришга эришилаётгани диққатга сазовор. Президент Ислом Каримов раҳнамолигида мамлакатингизда буюк мутафаккирларнинг тарихий асар ва қўлёзмаларини сақлашга, Ўзбекистон халқининг миллий мерос, аънана ва урф-одатларини асраб-авайлашга алоҳида эътибор қаратилаётган.

Файсал Хареб ИЙСА, (Бирлашган Араб Амирликларининг Ўзбекистондаги Муваққат ишлар вакили).

НАВОИЙ:

Улкан имкониятлар макони

ЎЗИМИЗ, ФАРЗАНДЛАРИМИЗ УЧУН

Халқимиз маърифатни қадрлайди. Зарафшон воҳасидаги йирик вилоятнинг улуғ мутафаккири Алишер Навоий номи билан атилиши ҳам шундан далолатдир. Дарвоқе, бу вилоят истиқлол даракчиси, десак, хато бўлмайдими. Биласиз, у 1982 йили ташкил топган. «Ўзбеклар иши» деган қатағон гирдобиди, 1988 йили

тутатиб юборилди. Ўтган асрнинг тўқсонинчи йилларида муҳтарам Юртбошимиз Ислом Каримов ташаббуси билан қайта тикланди.

(Давоми 3-бетда.)

Истиқлол имкониятлари

■ Юртбошимиз раҳнамолигида тиббиёт соҳасида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар ўз самарасини бермоқда. Бунга Термиз шаҳрида ишга туширилган «Сардорбек-Сурхон» кўп тармоқли корхонасининг замонавий хусусий клиникаси яққол мисол бўла олади.

Замонавий хусусий клиника

Энг улуғ, энг азиз байрамимиз арафасида фойдаланишга топширилган мазкур хусусий клиника замонавий жаррохлик, умумий терапия, физиотерапия, ультратовуш текшируви ва ташхис ускуналари билан таъминланди. Бу ерда беморларга ўттиз нафар олий ва ўрта маълумотли тиббиёт ходими хизмат кўрсатмоқда. Сурхондарё вилояти соф-

лиқни сақлаш бошқармасидан олинган маълумотга кўра, воҳада 80 га яқин нодавлат тиббиёт муассасаси мавжуд. Аини пайтда хусусий тиббиёт муассасалари аҳолига стоматология, умумий терапия, жаррохлик, ультратовуш текшируви каби йўналишларда хизмат кўрсатаётган.

Х.МАМАТРАЙИМОВ, ЎЗА мухбири.

«ЎЗБЕКISTON OVOZI» — ХИЛМА-ХИЛ ФИКРЛАР МИНБАРИ, СИЗНИНГ МИНБАРИНГИЗ!

Обуна индекси — 220

Хизматлар лицензияланган

Эскича ёндашув, эскича дунёқараш

ёки айрим сиёсий партиялар депутатлик гуруҳларининг ўз вазифаси ва бурчига бепарволиги қачонгача давом этади?

ЎзХДП: устувор вазифалар

Демократик ривожланишни ҳаракатлантирувчи куч

— Тараққий топган мамлакатларда сиёсий партиялар демократик ривожланишни ҳаракатга келтирувчи асосий куч ҳисобланади, — деди **ЎзХДП Қорақалпоғистон республика Кенгаши раиси вазифасини бажарувчи Қувватбай Қурбанбаев**. — Конституциямизга киритилган янги меъёрларга мувофиқ, қатор демократик тамойиллар ҳаётимизга жорий этилмоқда. Биргина ижро этувчи ҳокимият фаолияти устидан парламент назоратининг кучайтирилиши давлат ҳокимияти субъектларининг ўзаро тийиб туриш ва манфаатлар мувозанатини таъминлаш-нинг самарали механизмини яратди. Энди биз янги имкониятлардан фойдаланиб, маҳаллий вакиллик ҳокимияти органларининг ҳудудий ижтимоий-иқтисодий ривожланишга, ижтимоий масалаларни жойларнинг ўзида ҳал этилишига таъсирини кучайтиришимиз зарур.

Бунда маҳаллий Кенгашлардаги депутатлик гуруҳларининг зиммасига жуда катта масъулият оқланади. Шундай экан, бугун ҳар бир депутат зиммасидаги масъулиятни чуқур англаши, гуруҳлар ишини мураккаб янги асосда, замонавий усулларда ташкил этишимиз зарур. Олайлик, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш партиямиз электорати манфаати билан боғлиқ бир қанча ижтимоий масалалар жойларда ўз ижобий ечимини топишига хизмат қилади. Одамларни тадбиркорликка жалб этиш фақат уларнинг бандлигини таъминлаб қолмай, даромадларининг ошириши учун ҳам кенг имконият яратяди. Ҳўш, бу борадаги давлат дастурининг ижроси қандай бўлапти, қандай ютуқлар эришилди, қандай камчиликларга йўл қўйилмоқда? Буларнинг барчасини таҳлил этиб, сессиялар муҳокамасига олиб чиқимиз зарур.

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Бугун партия ташкилотлари ва депутатлик гуруҳлари раҳбарлари ҳудудларни ижтимоий ва иқтисодий ривожлантиришнинг устувор вазифаларига қаратилган аниқ тақлиф ва ташаббуслар билан чиқиб давр талабига айланди. 2011 йилда янги иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастурининг сўзсиз бажарилиши, касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини мутахассислиги бўйича ишга жойлаштириш масаласига ҳам янгича ёндашув зарур.

— Бош вазирнинг ҳисоботи бўйича қабул қилинган Олий Мажлис палаталарининг Қўшма Қарориди кўзда тутилган асосий вазифаларнинг амалга оширилиши ЎзХДП электорати манфаати билан бевосита боғлиқ, — деди **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзХДП фракцияси аъзоси Жўрақузи Қўлдошев**. — Шу сабаб долзарб ижтимоий масалаларни ҳал қилишда ЎзХДП кўйи ташкилотлари янада фаол иштирок этиши зарур.

Масалан, бозор иқтисодий ислохотлари ва мамлакатни модернизация қилиш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳозирча Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясида қўйилган талабларга жавоб бермаслиги, «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили» Давлат дастури белгиланган муддатлардан жиддий равишда орқада қолиб амалга оширилаётганига нега биз муносабат билдирмаслигимиз керак? Бундай масалаларни, аввало, жойларнинг ўзида муҳокама этиш ва мақбул ечимларини топиш, бунинг учун депутатлик гуруҳларимиз жон қуйдириши, қарорлар ижросини талаб этиши, масалани кун тартибига қатъий қилиб қўйиши зарур эмасми?

— Олдимизда турган вазифаларни изчил бажаришда бошланғич ташкилотлар ва депутатлик гуруҳларининг

ҳамкорлигини мустаҳкамлаш долзарб аҳамиятга эга, — деди **ЎзХДП Бериқ туман кенгаши раиси, халқ депутатлари туман Кенгашидаги депутатлик гуруҳи раҳбари Халилла Эшимбетов**. — Ўзбекистон ХДП депутатлик гуруҳи партия Сайловолди Дастурига асосан туманни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг муҳим масалаларини ўрганиш, уни тегишли доимий комиссиялар ҳамда сессияларда кўриб чиқиш бўйича зарур ишлар қилмоқда.

Депутатлик гуруҳи мажлисида депутатларнинг сайлов округларида бандлик дастурининг бажарилишини назорат қилиш масаласи муҳокама этилиб, ҳар бир депутатнинг вазифаси аниқ белгилаб олинган. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Н.Матякубова, Қорақалпоғистон Республикаси Жўрақузи Кенгеси депутатлари З.Артиков, А.Юлдашев иштирокида ўтган мажлис қарорига асосан энди бу масала туман Кенгаши сессияси муҳокамасига киритиш учун тайёрланмоқда.

Микромолиявий хизматлардан фойдаланиб, оилавий тадбиркорликни ривожлантириш орқали янги иш ўринлари ташкил этиш бўйича ҳам муайян режа ишлаб чиқиди. Унга биноан ҳар бир маҳаллада депутатларимиз оилавий тадбиркорликни ривожлантириш орқали янги иш ўринлари очиб истиқболлари, маҳаллада бандлик дастури ижроси мониторинги, касаначиликни кенг йўлга қўйиш борасидаги ишларни доимий равишда ўрга-

ниб боради. Унинг натижаларини доимий комиссиялар ва сессиялар муҳокамасига киритиб бориш кўзда тутилган. Шу орқали маҳаллий ижро ҳокимияти органлари фаолиятини кучайтиришга таъсир кўрсатиш мумкин, албатта...

Тадбирда, шунингдек, маҳаллий Кенгашлар депутатлари, партиямиз фаоллари сўзга чиқиб, касб-ҳунар коллежларини битирган ўғил-қизларни эгаллаган мутахассисликлари бўйича ишга жойлаштириш учун кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасида қўшимча иш жойларини ташкил этиш, аҳоли бандлигини таъминлаш устидан назоратни ошириш, аҳоли ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш борасида фуқаролик институтлари, аввало, ўзини ўзи бошқариш идоралари, нодавлат нотижорат ташкилотлар билан ижтимоий ҳамкорлик муносабатларини изчиллаштириш ҳақида сўз юритилди.

Мамлакатимизда ишлаб чиқарилиши мумкин бўлган, энг аввало, истеъмол товарларини четдан олиб келишни камайитириш учун маҳаллий ишлаб чиқаришни ривожлантириш, қонунлари амалга ошириш бўйича ёндашувлар, уларнинг ижросини назорат қилиш бўйича ҳуқуқни қўллаш амалиёти тубдан ўзгартириш зарурлиги таъкидланди.

Тадбир иштирокчилари маъзур йўналишда олиб бориш лозим бўлган ишларни ўзаро ҳамкорлик асосида сифат жиҳатидан юксалтиришга алоҳида тўхталиб ўтдилар. Баҳо-муноза-ра ва савол-жавоблар асосида ўтган йилги сўнгидеги Олий Мажлис палаталари Қўшма Қарори ҳамда партия Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси қарори асосида ЎзХДП Қорақалпоғистон республика Кенгаши Ижроия қўмитасининг қарори қабул қилинди ва уни бажаришга йўналтирилган тадбирлар режаси тасдиқланди.

Рейимбой ЭШИМБЕТОВ, Бехрод ШУКУРОВ

Миллий тараққиёт йўлининг

юксак самаралари

Концепцияда илгари сурилган давлат ва жамият қурилишини демократлаштириш ва либераллаштиришга доир янги, долзарб вазифаларнинг ҳаётга татбиқ этилиши, шак-шубҳасиз, миллий иқтисодиётимизнинг изчил ва барқарор ривожланишини таъминлаш, мамлакатимизнинг жаҳондаги илғор демократик давлатлар қаторидан мустаҳкам ўрин эгаллашида муҳим омили бўлиши алоҳида таъкидланди.

Жумладан, Нью-Йорк давлат университетининг профессори П.Морвидж шундай деди: «**Ҳозир дунёнинг кўплаб давлатлари иқтисодий муаммоларга дуч келаётган бир пайтда, Ўзбекистон Президентини Ислам Каримов раҳнамолигида иқтисодий ўсиш ва тараққиёт моделига айланди. ...Мен Ўзбекистон тажрибасини дипломатик йўллар орқали дунёнинг бошқа давлатларига тарқатишни тавсия қиламан.**»

Жорий йил июль ойида юртимизда амалга оширилаётган бозор ислохотлари ва иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришлар билан яқиндан танишган Жаҳон банкнинг катта вице-президенти ва бош иқтисодчиси Жастин Лин Ўзбекистонда яқин келажакда дунёнинг ривожланган давлатлари қаторидан ҳақли равишда жой олишини эътироф этди.

Дарҳақиқат, ўтган тарихан қисқа вақт ичида мамлакатимизда миллий ривожланиш модели таъминлаш асосида ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти асосларини шакллантиришга эришилди. Иқтисодиёт таркибида ва аҳоли турмуш даражасида туб ўзгаришлар содир бўлди. Жамиятимиз, иқтисодиётимиз сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди.

Шу ўринда, бозор ислохотларининг дастлабки йилларида ишлаб чиқариш ҳамда аҳоли турмуш даражаси кескин тушиб кетишининг олдини олишга эришиш борасидаги ишлар осон бўлмаганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Мамлакатимиз 1996 йилда МДХ давлатлари орасида биринчи бўлиб иқтисодий ўсишга эришди ва бу юксалиш кейинги йилларда ҳам юқори суръатда давом этди. Юртимизда 2010 йили 1991 йилга нисбатан энг юқори иқтисодий ўсиш кўрсаткичига эришилди. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, айрим давлатларда ҳамон ялпи ички маҳсулот ҳажми 1991 йилдаги даражага етгани йўқ, Бунга Украина, Тожикистон ва Молдова мисол бўла олади.

1997-2003 йилларда Ўзбекистон иқтисодиётида ўсиш суръатлари йилга ўртача 4,3 фоизни ташкил қилган бўлса, 2004 йилдан бошлаб барқарор ўсиш суръатлари ҳар йили 7-9,5 фоизни ташкил этмоқда. 2010 йилда юртимизда ялпи ички маҳсулотнинг ўсиши 8,5 фоизни, жорий йилнинг 6 ойида эса 8 фоизни ташкил этгани ҳам бунинг яққол тасдиғидир.

Мамлакатимизда ички талабга мос келадиган, жаҳон иқтисодиётида муносиб ўрин эгаллаш қаратилган ташқи савдо-иқтисодий таъминлайдиган иқтисодиёт таркибининг тақомиллаштириб борилаётгани изчил юқори иқтисодий ўсиш ва барқарор макроиқтисодий кўрсаткичларни таъминлашда муҳим омили бўлиб хизмат қилмоқда. Иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришлар ҳамда хомашени қайта ишлайдиган тармоқларнинг ўсиши, юқори қўшимча қийматли тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, ташқи бозорларда рақобатбардош тармоқларни ривожлантириш ҳисобидан ана шундай барқарор юқори суръатларга эришилаётди.

Бу жараёнда хоржий инвестициялар жалб қилиш бўйича чуқур ўйланган сиёсатни амалга ошириш, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва янгилаш, янги экспортга йўналтирилган тармок ва ишлаб чиқариш субъектларини ташкил қилиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантиришга қаратилган юксак эътибор ўз самараларини бермоқда. Аини шу сиёсат 2008 йилда бошланган жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг мамлакатимизга сал-

бий таъсирининг олдини олиш ва унинг оқибатларини юмшатишда муҳим омили бўлди.

Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида ишлаб чиқилган Инқирозга қарши чоралар дастури асосида глобал молиявий-иқтисодий инқирознинг салбий оқибатлари бартараф этилди. Мамлакатимиз банк-молия тизими, молиявий-иқтисодий, бюджет, шунингдек, иқтисодиётнинг реал сектори қорхоналари ва тармоқларининг барқарор ҳамда узуқоқсим ишлашини таъминлаш учун етарли даражада мустаҳкам захиралар яратилгани ва зарур ресурслар базаси мавжудлиги ушбу инқироз таъсирининг олдини олишда муҳим омили бўлди.

Ўзбекистоннинг инқирознинг олдини олиш стратегияси дунё ҳамжамияти томонидан кенг эътироф этилди. Президентимиз Ислам Каримовнинг «Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф эттишни йўллари ва чоралари» рисоласи халқаро миқёсда катта қизиқиш уйғотди ва чуқур ўрганилмоқда.

Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози даврида МДХнинг қатор давлатларида иқтисодий ўсиш суръатлари 7 фоиздан 15 фоизгача тушиб кетган бир пайтда, юртимизда аввалги йиллардаги юқори ўсиш суръатлари сақлаб қолинди. Бу юксалишнинг рақамлардаги ифодаси қуйидагичадир — 2009 йилда 8,1 фоиз, 2010 йилда эса 8,5 фоиз.

Юртимизда амалга оширилаётган изчил ислохотлар самарасида ўтган даврда иқтисодиёт таркиби ва аҳоли турмуш даражаси кескин юксалди. Иқтисодий ривожланиш даражасининг умумий кўрсаткичи ҳисобланган ялпи ички маҳсулот 3,4 баробар ошди. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда эса 2,5 баробар, аҳолининг реал даромадлари 3,8 баробар кўпайди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотларнинг яна бир муҳим жиҳати мустақилликнинг дастлабки йилларида хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнесни ривожлантиришга, унинг иқтисодиётдаги давкеи ва улшини оширишга алоҳида эътибор қаратилаётганидир.

Миллий иқтисодиётимизда кичик бизнеснинг улushi 1991 йилда 1,5 фоизни ташкил этганда, 2010 йилда эса салкам 52,5 фоизга етганлигининг ўзи тарихан қисқа даврда иқтисодиётимизда изчиллик билан амалга оширилган чуқур институционал ўзгаришларнинг самараларидандир. Истиклол йилларида иқтисодиётнинг барча тармоқлари юқори суръатда ўсмоқда. Агар мустақилликнинг дастлабки даврида — 1991-2005 йилларда санаот ишлаб чиқариш ҳамми 176 фоизни ташкил этган бўлса, кейинги 5 йилда ҳам деярли шунча — 165 фоиз ошди. Санаотнинг ялпи ички маҳсулотдаги улushi 2000 йилда 14,4 фоиздан 2010 йилда 22,4 фоизга кўтарилди.

Сир эмас, истиқлолгача иқтисодиётимиз асосан собик иттифок республикаларини хомаши ресурслари билан таъминлашга йўналтирилган эди. Истеъмол товарларининг асосий қисминини ўзиниқанда ишлаб чиқариш имконияти мавжудлигига қарамасдан, уларнинг асарияти импорт қилинарди.

Шу боис давлатимиз раҳбари томонидан истиқлолнинг дастлабки йилларида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг аниқ стратегияси ишлаб чиқилиб, соҳани диверсификация қилиш, пахта яқкаҳокимиллигига барҳам бериш, аҳолини ўзиниқанда ишлаб чиқаришнинг озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, биринчи навбатда, галла мустақиллигига эришиш вазифаси қўйилди. Тарихан қисқа муддатда бу вазифа тўлиқ амалга оширилди.

Мамлакатимизнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш даражаси ҳамда кўрсаткичларида содир бўлган бундай юксалиш, мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантиришга қаратилган юксак эътибор ўз самараларини бермоқда. Аини шу сиёсат 2008 йилда бошланган жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг мамлакатимизга сал-

Авазбек СОДИҚОВ, иқтисод фанлари доктори. (ЎзД)

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Эскича ёндашув, эскича дунёқараш

ёки айрим сиёсий партиялар депутатлик гуруҳларининг ўз вазифаси ва бурчига бепарволиги қачонгача давом этади?

■ Маълумки, «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили» Давлат дастуридан қўзланган мақсад — янги иш ўринлари ташкил этиш, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасини кенгайтириш, шу орқали аҳоли бандлигини таъминлашдан иборат.

Маъзур дастур ижроси аини пайтда, Президентимиз илгари сурган «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси»да белгиланган устувор вазифаларни бажариш бўйича бугун Самарқанд вилоятида бир қатор амалий ишлар қилинмоқда.

Хусусан, аҳолини иш билан таъминлаш юзасидан вилоят, туман ва шаҳар ҳокимликлари Давлат дастуридан келиб чиқиб, ҳаракат режаси ишлаб чиққан. Унда аҳолини фойдаланиш мақсадида замонавий бозор муносабатларини кенг жорий этиш муҳим аҳамият касб этади.

Биз бу борада олиб борилаётган ишлар билан танишиш мақсадида вилоятдаги йирик туманлардан бири — Пастдарғомда бўлдиқ. Аввало шунга айтиш керакки, кейинги йилларда туманни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш, айнакча, бунёдкорлик ва ободонлаштириш бўйича катта ишлар амалга оширилмоқда, кўплаб янги иш ўринлари яратилмоқда. Бу ўзгариш ва янгилиниларда сиёсий партияларнинг маҳаллий Кенгашлари, депутатлик гуруҳлари ҳиссаси қандай бўлаётгани билан қизиқдик.

— Бизга жорий йилнинг 7 ойи давомида 3095 нафар фуқаро иш сўраб мурожаат қилди, — дейди Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш маркази директори Абрий Жуманов. — Уларнинг 2805 нафари иш билан таъминланди. «Янги иш ўринлари ташкил этиш ва

аҳоли бандлигини таъминлаш» Давлат дастурига мувофиқ бу йил туманда 5961 иш ўрни яратиш режалаштирилган.

Шу ўринда «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили» Давлат дастури талаблари бўйича туман маркази Жума шаҳрида қилинаётган ишларни кўздан кечирдик.

Ўзини Рисолат Ҳамдамова дед таништирган сўхбатдошмиз қариб ўн йилдан бери туман марказидаги Жума бозориди савдо қилар экан. Ундан тадбиркорлик қилиш ҳуқуқини берувчи рухсатнома бор-йўқлигини сўраганимизда, у давлат рўйхатидан ўтмаганини, фақат бозор паттачларига қуллик пул бериб туришини айтди.

Бугунги кунда Жума шаҳрининг Ҳамид Олимжон ва Нодирабегим кўчалари бўйича ўнлаб уста-хунармандлар аҳолига хизмат кўрсатиб келмоқда. — 2001 йилдан бери пойбўзал ташмирлаш билан шуғулланаман, — дейди Жамшид Эшмуродов. — «Ўрта» қишлоқда тураман. Ўн-ўн беш чақирим йўлдан қатнаб ишлайман. Ҳар куни таг жой учун бир ярим-икки минг сўм пул бераман. Бизга махсус бино ажратилса, ишлаш учун шароит яратилса, яхши бўларди, албатта.

Маълум бўлишича, бу ерда ишлаётган уста-хунармандлар илгари туман маъийш хизмат кўрсатиш маркази биносида фаолият юритган.

Бино хусусийлаштирилган, улар очик жойда ишлашга мажбур бўлмоқда. — Меҳнатимиз қонуний муҳофаза қилинишини биз ҳам хоҳлаймиз, — дейди қосиб Раҳматқул Норқулов. — Агар тадбиркорлик рўйхатидан ўтсак, бизга меҳнат дафтарчаси юритилади, энг муҳими, ишлашимиз учун қўлай шароит юзага келади.

— 30 нафар аъзомиз бор, — дейди туман маъийш хизмат уюшмаси инспектори Клара Сиддиқова. — Кўчада қонуний меҳнат қилаётган кишилар билан бир неча марта суҳбатлашдик. Уюшмамизга аъзо бўлишнинг афзалликлари тўғрисида тушунча бердик. Биз уларнинг барчасини қонуний рўйхатга олиб, шартнома тузишга тайёр эмас. Аммо уларни бино билан таъминлашга имкониятимиз етарли эмас.

— Ҳамид Олимжон кўчаси четиди ишлаётган тадбиркор ва уста-хунармандлар фаолиятидан ҳокимнинг хабари бор, — дейди туман ҳокимлиги иқтисодиёт бўлими бошлиғи Учқун Амиров. — Ҳозир бу борада иш олиб борилаётгани. Яқин вақт ичида тадбиркор ва уста-хунармандлар собик суд биносига жойлаштирилади. — Бу масаланинг ечими, аввало, тарғибот-ташвиқотга боғлиқ, — дейди «Нуроний» жамғармаси туман бўлими раиси Санақул Хурсандов. — Ноқонуний фаолият юритаётган кишилар давлатимизнинг тадбиркор ва ишбилармонлар, уста-хунармандлар учун яратётган қўлайлик ва имтиёзлари ҳақида етарли тушунчуга эга эмас.

Шу ўринда савол туғилади: мамлакатни ижтимоий-иқтисодий тараққий эттиришда сиёсий партиялар, уларнинг маҳаллий Кенгашлардаги депутатлик гуруҳларига катта ҳуқуқ ва ваколатлар берилган. Мана шундай вазиятда туман партия ташкилотлари ва туман Кенгашидаги депутатлик гуруҳлари ҳудуднинг

ижтимоий-иқтисодий равангига қандай ҳисса қўшяпти? Хусусан, кичик бизнес билан шуғулланувчилар ва ишбиланмонларни қўллаб-қувватлашни мақсад ва вазифаси деб билган ЎзЛиДеПнинг тумандаги мутасаддилари ҳамда депутатлик гуруҳи хизмат кўрсатувчи ва уста-хунармандларни ўйлантираётган масалага ечим топиш бўйича қандай ташаббуслар билан чиқаяпти?

Маълумотларга кўра, жорий йилнинг ўтган етти ойи давомида халқ депутатлари туман Кенгашидаги ЎзЛиДеП депутатлик гуруҳи на бу, на бошқа масала бўйича бирон-бир ташаббус кўрсатган эмас. Туман Кенгаши сессияларида уларнинг сая-ҳаракати билан бирон масала кўриб чиқилмаган.

Партиямиз депутатлик гуруҳи эса йилнинг ўтган даври мобайнида туман Кенгаши сессиясига иккита масала киритган, холос. Гарчи уста-хунармандлар меҳнатини қонунийлаштириш, уларга етарли шароит яратишига кўмаклашиш партиямиз дастурий мақсадларида дахлдор бўлса-да, депутатлик гуруҳи бу масалага жиддий қараманган.

Кичик бизнесни ривожлантириш, тадбиркорлик билан шуғулланаётганларни қўллаб-қувватлашда мамлакат раҳбари ташаббус кўрсатаётган бир пайтда, Пастдарғом туманидаги бу ишларга бевосита жавобгар шахслар, туман Кенгашидаги депутатлик гуруҳлари нега хотиржам юришибди? Кичик бизнес субъектлари учун етарли шароит яратишига туман аҳли турмуши тўқислигига хизмат қилади-ку! Туманда маҳаллий ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш тури кўпайиши, сифати ошиши, ишлаш ва яшаш учун қўлай, қонуний муҳит яратиш масаласи депутатларни бевозта қилмайдими?

— Уста-хунармандлар меҳнатининг қонунийлигини таъминлаш туман партия кен-

гаши фаоллари доирасида бир неча марта муҳокама қилинди, — дейди ЎзХДП туман кенгаши раиси Ҳусниддин Шарипов. — Партиядошларимиз билан тумандаги 40 та маҳалладаги уста-хунармандлар фаолиятини ўргандик. Аниқлинишча, ўрганилган 40 та маҳаллада 204 нафар уста-хунарманд давлат рўйхатидан ўтмасдан ишляпти. Улар «Хунарманд» уюшмасига аъзо бўлса, меҳнат дафтарчаси юритилади, бундан ташқари, уста-хунармандларнинг пенсия жағфармасига маблағ тушишига имкон туғилади.

Энди ўзимизга тасаввур қилиб кўрайлик. Туманда 116 та маҳалла бор. Уларда қанча уста-хунарманд, тадбиркор ва ишбилармон ноқулай шароитда, аини пайтда, ноқонуний фаолият юритишмоқда? Уста-хунармандларнинг фаолияти давлат рўйхатига олинмиши, тадбиркорларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилиниши ўз-ўзиндан уларни руҳлантирган бўлар эди. Бу — туманда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда хизмат кўрсатиш салмоғи ортишига уста-хунармандлар ҳиссаси кўпайишига хизмат қилади. Ўз навбатида, уста-хунармандларнинг қонуний фаолиятдан олинмаётган солиқ ва бошқа йиғимлар маҳаллий бюджетни мустаҳкамлашга улш қўшади.

Тадбиркор ва ишбилармонларни қўллаб-қувватлайдиган дея бонг урадиган ЎзЛиДеПнинг тумандаги етакчилари, туман Кенгашидаги депутатлик гуруҳи аъзолари Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йилида ўз электорати вакилларига амалий ёрдам бериш ўрнига, нега томошабин бўлиб турибди?..

Ёки улар ҳисобот бериш пайти келганда давлат дастури асосида ҳокимлик томонидан амалга оширилган ишларга шериклик қилиш ҳақида ўйлашаётганмикин?

Абдували ХУДОЁЕВ, «Ўзбекистон овози» муҳбири.

Навоий: УЛКАН ИМКОНИЯТЛАР МАКОНИ

Мамлакатимизда 118 турдаги минерал хомашё бўлган икки мингта яқин кон ва мингдан зиёд истиқболли фойдали қазилмалар аниқланган, ҳозир уларнинг 66 таси иқтисодий-тимизда кенг фойдаланилмоқда. Бу маъданларнинг аксарияти вилоят ҳудудида жойлашган. Улаштирилган. Яқин вақт ичида улар қаторига ёнвучи сланец кони ҳам қўшилиди...

Шу маънода, вилоят sanoat индустрияси тараққий топган ҳудуд ҳисобланади. Бугун бу заминда Навоий кон-металлургия комбинати, «Навоийазот», «Қизилқумцемент», «Навоий электрохимзаводи», «Навоий иссиқлик электростанцияси» каби ўнлаб йirik sanoat корхоналари фаолият юритмоқда.

Айтиш керакки, Мустақиллик йилларида минтақада sanoat равнақи учун беқиёс ишлар амалга оширилди. Янги темир йўл барпо этилиши, Навоий кон-металлургия комбинатининг тубдан модернизация қилиниши, 3- ва 4-гидрометаллургия заводларининг ишга туширилиши, «Амантайтау гольдфилд» каби қўшма корхоналар, соҳага муносиб мутахассислар тарбиялаб берувчи Навоий давлат кончилик институти, унинг Олмалик кон-металлургия, Зарафшон умумтехника факультетлари ва уларнинг қошида ўнлаб коллеж ва лицейлар очилиши бу тармоқ яхлит ва бир бутун тизимга айланишига мустақкам замин яратди. Соҳага эътибор туфайли маъруза тизимда Қизилқум фосфорит заводи барпо этилди.

Энди сиз тасаввур қилинг. Куни кеча қип-қизил сайхон бўлган жойда кўркам ва замонавий корхона қад ростлади. У халқ хўжалиги учун қимматли маҳсулот етказиб бера болади. Биз Қизилқум фосфорит заводи янги айтаётимиз. Мана шу корхона ишга тушгунча бу маҳсулот валюта ҳисобига хориждан олиб келинар эди. Бугун бу завод минерал ўғитга бўлган ички эҳтиёжни тўлиқ қондирмоқда.

Хали айтганимиздек, вилоятда sanoat тармоқлари тизими асосда қулоч ёзмоқда. Бунинг яна бир мисоли сифатида «Навоийазот» корхонасини тилга олиш ўринлидир. Ҳозир бу ерда 61 турда маҳсулот ишлаб чиқарилади. Шунинг 14 тури чет мамлакатларга экспорт қилинади. Утган йили эса, корхонада йилга 1 миллион тонна карбамид, 660 минг тонна аммиак ишлаб чиқарувчи янги маъруза қуришга киришилди.

Кейинги йилларда ташкил топаётган янги корхоналар ҳам вилоят салоҳиятини оширишга, янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариб, бозорни сифатли маҳсулот билан бойитишга, кишилар турмушини яхшилашга хизмат қилмоқда. «Бахттекстил» қўшма корхонаси, «Навбахортекстил» хорижий корхонаси ҳамда «Navoiy FSK» МЧЖ шуларнинг пешқадамларидир.

Навоий шаҳридаги «Бахттекстил» қўшма корхонаси бу йил 7500 тонна ип-калага ишлаб чиқаради. Ҳозир бу ерда 325 киши меҳнат қилмоқда. Йил охирига бориб, уларнинг сони 360 кишига етади.

«Navoiy FSK» МЧЖ қошида яқинда иккита завод барпо этилиб, ҳозир улар 240 турда, замонавий андозада турли хил мебеллар ишлаб чиқармоқда.

Биргина ўтган йили вилоятда 5 та гўштни, 6 та сутни қайта ишлаш корхоналари ишга туширилди. Шу ҳисобдан 63 та янги иш ўрни очилди. Бундай мисоллар кўп, албатта. Ислол Каримов Ўзбекистон раҳбари сифатида иш бошлаган ўша оғир ва мураккаб, тахликали тўқсо-

нинчи йилларда Қизилқум sanoat минтақасини ривожлантириш ҳақида қарор қабул қилган. Бугун шу қатъий ҳаракат маҳсулини ҳар қадамда кўриш мумкин. Собитқадамлик билан янги корхоналар бунёд этилмоқда, институтлар, лицей ва коллежлар, намунавий лойиҳа асосида замонавий кишлоқлар қурилмоқда. Булар барчаси ўзимиз, фарзандларимиз учун, албатта.

Эркин индустриал-иқтисодий зона ва «Навоий» халқаро аэропорти

Давлатимиз раҳбарининг «Навоий вилоятида эркин индустриал-иқтисодий зона ташкил этиш тўғрисида»ги Фармонида ҳали уч йил тўлган эмас. Аммо Навоий халқаро аэропорти ҳудудида қўшма ва беқиёс ишлар амалга оширилди. Бу эса вилоятнинг ишлаб чиқариш салоҳиятини ошириб қолмай, транспорт-транзит ва ижтимоий инфратузил-

ўтган қисқа вақт ичида умумий қиймати 65 миллиард сўм бўлган бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Сарфланган маблағлар ҳисобида «Навоий» ЭИИЗнинг маъмурий ва молиявий марказлари биноси, Е-40 халқаро автомагистралдан зона ҳудудига 2,2 километр тўрт йўлак-ли автомобиль йўли, Кармана туманидан ўтувчи темир йўл тармоғидан зона ҳудудига 4,7 километр темир йўл, икки тармоқли 2066 метрдан иборат 300 мм сув етказиш қувури, юқори тезликдаги телекоммуникация алоқаси, ҳудуд бўйлаб 9,6 километр узунликдаги девор, ташки ва ички инфратузилма тармоқлари, яъни газ, сув, электр тармоқлари ва каналзация ҳамда ички автомобиль йўлининг биринчи босқичи қуриб ишга туширилди.

Илгари бепоён чўл бўлган бу ҳудудда ҳозир 8 та корхона ишлаб турибди, шу тариха 260 нафар фуқаро янги иш ўрни билан таъминланди. Уларнинг аксарияти касб-

Буларнинг барчаси аҳоли даромадлари ошиши ва уларнинг турмуш фаровонлиги янада юксалишида муҳим аҳамият касб этмоқда. Энг муҳими, халқимиз ана шундай имкониятларга бой мамлакат, бебаҳо ва бетакрор заминда яшаб, меҳнат қилаётганидан ғоятда мамнун.

«Навоий» ЭИИЗда Хитой Халқ Республикаси, Хиндистон, Жанубий Корея Республикаси, Сингапур ва Бирлашган Араб Амириклари инвесторлари биз билан ҳамкорлик қилмоқда. Йил якунига қадар яна олтига корхона ишга туширилади. Бу эса, ҳудудда қўшимча юзлаб янги иш ўринлари очилади, деган маъно аналтади.

Эркин иқтисодий зонада ишлаб чиқаришни кенг қўламда ташкил этиш, айниқса, электротехника, машинасозлик, телекоммуникация, қурилиш, кимё sanoati, пластик маҳсулотлар, фармацевтика, мебелсозлик, парфюмерия sanoatини ривожлантириш мумкин...

мани ривожлантириш, замонавий юқори технологияларни ҳаётга жорий этиш, хорижий инвестициялар жалб қилиш уфқларини кенгайтирмоқда. Жаҳон бозорига рақобатбардор маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, қўшимча иш ўринлари яратиш, аҳоли фаровонлигини янада яхшилаш борасида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Халқаро тажрибада эркин иқтисодий зоналар ташкил қилиш нафақат сармояларни жалб этишда, балки ҳудудий иқтисодий сиёсат воситаси сифатида самарали фойдаланилади. Халқаро ҳамжамият республикамизни ишончли инвестицион шерик сифатидагина эмас, айти пайтда инвестицион ва бошқа мажбуриятларни талаб даражасида бажарадиган собитқадам давлат деб билади. Ўзбекистон Республикасининг «Эркин иқтисодий зоналар тўғрисида»ги, «Чет эл инвестициялари ва чет эллик инвесторлар фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа қонун ҳужжатлари чет эллик ҳамкорлар ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилади.

Эркин иқтисодий зонада ишлаб чиқаришни кенг қўламда ташкил этиш, айниқса, электротехника, машинасозлик, телекоммуникация, қурилиш, кимё sanoati, пластик маҳсулотлар, фармацевтика, мебелсозлик, парфюмерия sanoatини ривожлантириш мумкин...

Авалло, шунга айтиш керакки, янги sanoat ҳудуди учун Кармана туманидан 564 гектар ер ажратилди.

хунар коллежлари битирувчилари экани қувонарли, албатта. Ушбу корхоналар томонидан 2010 йилнинг сентябрь — 2011 йилнинг март ойларида жами 3731,1 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. «Ўзбекнефтгаз» компанияси томонидан ишга туширилган «Шўртан полиэтилен қувурлари» шўбба корхонаси 1923,1 миллион сўмлик полиэтилен қувурлар, «Шўртан полипропилен қувурлари» шўбба корхонаси эса, 391,8 миллион сўмлик полипропилен қувурлар ишлаб чиқарди.

«Ўзавтосаноат» компанияси томонидан фойдаланишга топширилган «Ўзэрайкабел» корхонаси 526,2 миллион сўмлик 18 турдаги автомобиль сими ишлаб чиқарган. Шунингдек, компанияга тегишли «ЎЗМинд» корхонасида хориждан келтирилган деталлар асосида автомобильлар учун 400,0 миллион сўмлик компонентлар йиғилди. «Ўзэрайалтернат» корхонасида экспериментал тарзда автомобиль генераторлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

«Ўзкимёсаноат» компанияси томонидан фойдаланишга топширилган «Навоий — Бьюти Косметикс» корхонасида хориждан келтирилган ярим тайёр хомашёдан тажриба сифатида турли ҳажмдаги идишларда 2100 донна крем ва лосьонлар ишлаб чиқарилди. Ўзбекистон Аҳборот агентлиги томонидан фойдаланишга топширилган «Телеком Инновейшен» корхонаси томонидан 896 миллион сўмлик 4600 донна рангли телесигналлар қабул қилиш ускуналари тайёрланди. «Ўзмарказсаноат-экспорт» компанияси томонидан фойдаланишга топширилган «Агрофреш» корхонасида 400 тонна мева-сабзавот сақлашга олинди.

Шунингдек, қурилиш ишлари якунланган яна учта, яъни «Ўзбекнефтгаз»га қарашли газ ҳисоблагич ускуналари, «Ўзкимёсаноат» компаниясига қарашли санитария-гигиена воситалари ва подгузниклар ва «Ўзэлтханоат» уюшмасига қарашли LCD мониторлари ишлаб чиқариш лойиҳаларида жиҳозлар монтаж қилинмоқда.

Яқинда «Навоий» ЭИИЗда Олий Мажлис Сенатининг Ташқи сиёсат, Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ ҳамда Бюджет ва иқтисодий ислохотлар масалалари қўмиталари «Ўзбекистон халқаро транспорт ҳуқуқи: ҳолати ва истиқболлари» мавзусида илмий-амалий семинар ўтказди. Унда сўзга чиққан Германия халқаро ҳуқуқий ҳамкорлик Фонди лойиҳа раҳбари Кристан Хук:

— Аввалдан Навоий вилояти ўзининг жуда кенг имкониятларга эга бўлган sanoati билан кўпчилик эътиборини торттиб келган, — дея таъкидлади. — Навоий халқаро аэропорти, Логистика марказининг ишга туширилиши, иқтисодий зона барпо этилиши унинг ишлаб чиқариш ва экспорт салоҳиятини янада ошириб юборди.

— Иқтисодий зонада қўламли ишлар бошлаб юборилганини ўз қўшимча билан кўрдик, — деди Рельзникерхен университетининг Халқаро бизнес ҳуқуқи ва қийсий ҳуқуқ кафедрасининг профессори Андеас Мюшлх. — Бугун чет эл инвестицияси оқиб келаётган бу sanoat шаҳри ҳадемай нафақат Ўзбекистон, балки дунёнинг кўлаб мамлакатлари тараққиётида салмоқли ўрин эгаллайди...

Шунингдек, жорий йилда Америка Қўшма Штатлари, Хитой, Германия, Франция, Испания, Буюк Британия, Жанубий Корея, Япония, Малайзия, Сингапур, Бирлашган Араб Амириклари, Қатар, Яман каби қатор давлатлар компанияларининг тўғридан-тўғри инвестициялари ҳисобига умумий қиймати қарийб 100 миллион АҚШ доллари бўлган 20 га яқин лойиҳани ҳаётга татбиқ этиш кўзда тутилаётир...

Шунингдек, эркин индустриал-иқтисодий зона ёнида «Навоий» аэропортида модернизация ишлари амалга оширилиб, унга Халқаро аэропорт мақоми берилгани кенг имкониятлар ашигини очди. Айниқса, 2010 йилнинг 28 августидан бир кеча-кундузда 300 тонна юкни қабул қилиш қувватига эга, халқаро андозаларга мос юк тер-

минали Логистика маркази фойдаланишга топширилди ва бугун у юзлаб ҳаво кемаларига хизмат қилмоқда.

Беқиёс ишлар, ўзгаришлар

Биласиз, Навоий шаҳрига ўтган асрнинг 58 йили пойдевор қўйилган. Аммо яқин-яқингача шаҳарнинг қоқ маркази қип-қизил сайхон ҳолича қолди. Давлатимиз раҳбари 1999 йилнинг декабрида улуг шоир таваллудининг 560 йиллиги муносабати билан мана шу ерда «Алишер Навоий ҳазратларининг гўзал бир боғи яратилиб, зиёратгоҳга айлантирилса, бу жойда улуг шоирнинг муаззам хайкали қўйилганига фахр ва ғурур бағишлаб турса, айти мудабо бўлади», деган ташаббусни илгари сурди.

Бугун бу кўркам боғ шаҳар кўрмига кўрк қўшиб турибди. Унинг сатҳи 126 гектар. Кириш дарвозасидан сўнг саҳн бошланади. Фавворалар қуршонидаги шоир хайкали 12,5 метр. Ям-яшил хиёбонлар оралаб кетган йўлаклар сизни сунъий кўлга олиб чиқади. Мутафаккир бобомиз ҳаёти ва ижоди ҳақида ҳикоя қилувчи «Юлдузнинг туғилиши», «Ёшлик» ва «Донишмандлик» деб номланган обидалар туркуми, уларни чулғаб турган турфа хил фавворалар наинки шоир боғига жилаба бағишлайди, балки ёқимли ва салқин иқлим яратиб, сайроғоҳга тароват улашади. Шу боис, қачон қараманг, бу гўша зиёратчилар, айниқса, болалар билан гавжум. Қачон қараманг, ҳазрат хайкали пойи гулларига бурканган бўлади. Шоирнинг набиралари — келин-куёвлар тўй олдидан келиб зиёрат қилишади.

Боғ ичида 2400 ўринли «Амфитеатр», журналистлар учун «Матбуот уйи», тўққизта кўнгилоҳлар аттракцион қад ростлади. Шу билан бирга, Мустақиллигимизнинг йигирманчи йилида Ёшлар маркази, аквапарк, шаҳар ФХДё биноси, ёпиқ сув ҳавзаси ва яна кўплаб савдо ҳамда маиший хизмат кўрсатиш иншоотлари барпо этилмоқда. Боғнинг биргина марказий куча бўйлаб кетган қисмида 24 та хилма-хил фаввора бўлиб, айниқса, тунда улар ўзгача жозиба касб этади...

Улуг мутафаккир, давлат ва жамоат арбоби Алишер Навоий бобомизнинг таваллуд айёмини унинг номи билан аталган шу кўркам боғда маиший хизмат кўрсатиш иншоотлари ҳамда ўрта умумтаълим муассасаларини ўқув-лаборатория базасини мустақкамлаш учун 18 та касб-хунар коллежи ва академик лицейлар ҳамда ўрта умумтаълим муассасалари ички имкониятлардан ташқари, Корея кредити ҳисобидан 421,0 миллион сўмлик, Осиё тараққиёт банки кредити ҳисобидан 2216,0 миллион сўмлик, Япония кредити ҳисобидан 713,0 миллион сўмлик, Польша кредити ҳисобидан 560,0 миллион сўмлик, Германия кредити ҳисобидан 450,0 миллион сўмлик, жами 4,4 миллиард сўмлик жиҳозлар билан таъминланди. Имконияти чекланган ва уйда таълим олаётган юз нафарга яқин 5-9 синф ўқувчиларига хомийлар томонидан компьютерлар олиб берилди...

Биз нима демоқчимиз? Мана шу жой олдин тап-тақир сайхон эди. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан у обод ва оромбахш маърифат мактабига айланди. Ҳа, вилоятда амалга оширилган кўпдан-кўп эзгу ишлар Президентимизнинг номи билан бе-восита боғлиқ. Хусусан, халқнинг маъ-

навий бойлиги бўлмиш муқаддас қадамжолар, зиёратгоҳлар ва тарихий обидалар бугун янгича қиёфа касб этмоқда. Қосим Шайх мажмуаси, Маркиратоб карвонсаройи, умуман, Кармана шаҳрининг тубдан қайта таъмирланиши, кўркам ва обод этилиши бунинг бир мисолидир.

Яқинда шундай эзгу иш Нурота шаҳрида қилинди. Қадимий Чашма зиёратгоҳи кенгайтирилиб, мажмуа тубдан қайта таъмирланди. Қадамжодаги «Чилистун» ва «Қўқумбаз» масжидлари ва бошқа иншоотлар реконструкция қилинган, ўзгача кўрк ва салобат касб этди.

Бу ерда зиёратгоҳга кириш саҳни ва муаззам зиёратгоҳ барпо этилди. 64 метрлик миллий ўймакорлик услубида зийнатланган хос айвон қурилди. Йўллар ва кўчалар кенгайтирилиб, махсус дўконлар тизими яратилди. Бунинг учун 6 миллиард сўм маблағ сарфланди. Албатта, кенг қўламли бу ишлар қадимий шаҳарга файз ва тароват бағишлади. Зиёратгоҳ эса обод ва гавжум жойга айланди.

Вилоятда 63 та тарихий аҳамиятга эга мезморий обида бўлса, уларнинг ҳар бири мана шундай эътиборда. Нимага деганда, ёш авлод бу жойларни кўрсин, тарихни билсин. Тарих ўзлигини англашда, дорил-омон бу қунарларни қадрига етишда катта сабоқдир.

Шунингдек, вилоятда ёш авлод соғлом ва баркамол бўлиб вояга етиши учун мустақкам замин яратилмоқда. Оналар ва болаларнинг репродуктив саломатлигини муҳофаза қилиш, профилактикага асосланган соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш, тиббий хизмат моддий-техник базасини мустақкамлаш мақсадида биргина «Баркамол авлод йили»да Кармана, Навбахор, Хатирчи, Томди, Учқудўк ва Қизилтепа туманлари туғуруқхона мажмуалари ва 46 та кишлоқ врачлик пунктлари замонавий тиббий жиҳозлар билан таъминланди. Вилоят онкология диспансарида Япония давлати гранти лойиҳасига асосан 97,0 минг долларлик замонавий тиббий жиҳозлар олиб келиб ўрнатилди. Усмирлар диспансарида 168 миллион сўмлик флюороаппарат ишга туширилди.

Шунингдек, таълим жараёнига янги ахборот-коммуникация ва педагогик технологияларни кенг жойли этиш, таълим муассасаларини ўқув-лаборатория базасини мустақкамлаш учун 18 та касб-хунар коллежи ва академик лицейлар ҳамда ўрта умумтаълим муассасалари ички имкониятлардан ташқари, Корея кредити ҳисобидан 421,0 миллион сўмлик, Осиё тараққиёт банки кредити ҳисобидан 2216,0 миллион сўмлик, Япония кредити ҳисобидан 713,0 миллион сўмлик, Польша кредити ҳисобидан 560,0 миллион сўмлик, Германия кредити ҳисобидан 450,0 миллион сўмлик, жами 4,4 миллиард сўмлик жиҳозлар билан таъминланди. Имконияти чекланган ва уйда таълим олаётган юз нафарга яқин 5-9 синф ўқувчиларига хомийлар томонидан компьютерлар олиб берилди...

Биз тилга олган ишлар ва ўзгаришлар денгиздан томчи, холос. Йirik вилоят ҳаётини, ундаги ислохотларни бир мақолада қамраб олиш қийин. Шуниси муҳимки, вилоятда қайноқ ҳаёт нафаси кезади. Одамлар қуриш ва яратиш билан банд. Бу эса, шаҳар ва кишлоқларга файз ва тароват бағишламоқда, кишиларни янада беқиёс ишлар сари ундамоқда.

Азамат ЗАРИПОВ,
Республика Маънавият тарбиёт маркази
Навоий вилоят бўлими раҳбари,
Қурбон ТУХТАЕВ,
журналист.

